derlandse zaak, trouw aan het Huis van Oranje. Zij hebben metterdaad bewezen dat zij goed en bloed veil hadden om de Nederlandse belangen te dienen, getrouw aan koningin en vaderland. En nu? Ze zijn nu een waardeloze factor geworden, of eigenlijk nog erger. Ze zijn geworden tot lastposten waar niemand raad mee weet. Die mensen hebben geweigerd aan Nederland ontrouw te worden, en toen werd Nederland ontrouw aan hen. Nederland liet ze in de steek. Omdat men echter toch nog wel begreep, dat het ál te erg zou zijn om die mensen met hun gezinnen eenvoudig uit te leveren aan de machten der revolutie, en ze door het banditisme in massa te laten vermoorden, daarom worden ze dan maar naar Nederland gevoerd en hier in massakampen opgeborgen, zoals men overbodige prulleboel in een hoekje van de schuur of op zolder opbergt. Het grote onderscheid echter tussen de prullaria die wij op zolder wegstoppen en deze getrouwe onderdanen van het Nederlandse gezag, toen dit nog bestond, is, dat deze laatste MENSEN zijn, schepselen en beelddragers Gods. Mensen, geschapen voor de eeuwigheid. Deze mensen zijn hier min of meer object geworden van openbare liefdadigheid, want ze hebben aan alles gebrek. Gelukkig verloochent het Nederlandse volk zijn ware aard niet en ondervinden allerwege de hulpacties voor kleding, dekking etc. veel steun en tracht men die lieden het moeilijke leven zo dragelijk mogelijk te maken. Maar..... beter dan dit tijdelijk leven, is Uwe goedertierenheid..... Deze mensen hebben vóór alles ook behoefte aan geestelijk voedsel, aan geestelijke hulp en bijstand. In deze richting is al een en ander gedaan. Veel lectuur is reeds naar de kampen gezonden, maar slechts weinigen der Ambonezen zijn in staat Nederlands te lezen.

Van zeer nabij vernam ik, dat het bestuur van het Landelijk Verband van Evangelisatie-commissies onzer kerken, het plan overweegt om onder de Ambonezen het Evangelisatie-orgaan „Lichtstralen" te verspreiden, gedrukt in hun eigen taal. Op de Pinksterdag hoorden de talloze vreemdelingen te Jeruzalem zich door de apostelen de grote werken Gods verkondigen, een iegelijk in zijn eigen taal. Waarom zouden wij aan deze Ambonezen ook niet de grote werken Gods verkondigen, hun het Woord en de belijdenis voorhouden en ze de kerk wijzen, in hun eigen taal?

Maar..... eilieve, de kosten? En zo kom ik weer terug op onze waardeloze dubbeltjes. Onze kerken tellen met elkaar ruim 90.000 leden, en ik dacht zo: van ieder lid één waardeloos dubbeltje en er is een bedrag beschikbaar van f 9000.—, waarmede het ontzaglijk grote doel kan worden bereikt dat aan dit zwaar beproefde volk het rijke Evangelie kan worden gebracht in hun eigen taal. Wat krijgen dan onze, op zich zelf waardeloze dubbeltjes plotseling een enorm grote waarde!

Wie onzer zou daarvoor nu zijn dubbeltje niet over hebben?

De Secretaris-Penningmeester van het Verband is br H. Troostheide, Soestd.weg 219 Zuid te Bilthoven. Hij heeft zelfs twee girorekeningen: één t.n.v. H. Troostheide, no. 59046, en één t.n.v. Penningmeester Verband Evangelisatie-commissies Geref. Kerken (art. 31) no. 103772. Het is mij van nabij bekend, dat hij bereid en in staat is de dubbeltjes-regen op te vangen en in goede bedding te leiden. Wat kan er onder de zegen des Heeren, op deze wijze toch nog machtig veel worden gedaan met één vrijwel waardeloos dubbeltje!

Voor deze keer mag ik misschien aan al onze kerkelijke bladen vriendelijk verzoeken deze eenvoudige krabbel over te nemen, opdat uit héél het land de dubbeltjes zullen stromen! Want ze zullen hard nodig zijn!"

AAN EEN JONGEREN TIJDGENOOT. No. 45

Gananja in de woestijn

Amice,

Je hebt natuurlijk veel hooren vertellen van de gemeene gratie. Nu, ik ook wel eens. En ik wou vandaag er wel eens wat over praten met je.

Ik kwam zoo op die idee, toen ik een boekje las over Joden, geschreven door een jood. Je kunt van zulke boekjes zoo veel leeren. Soms ook voor het verstaan van een of anderen bijbelschen term. Want al hebben, naar een bekend beeld van Paulus, de Joden een „deksel" op hun aangezicht bij het lezen van het Oude Testament, dat beteekent nog niet, dat zij ons soms niet vóór kunnen zijn in het verstaan van losse uitdrukkingen uit het Oude Testament. Er is heel wat blijven leven onder het joodsche volk, dat van oude tijden stamt, en dat ons helpen kan bij de studie van den inhoud van sommige begrippen, die in hun taal lang geleden vaste termen hebben gekregen.

Zoo las ik dan een boekje van J. L. Peretz. Het heet: Joodsche Volksverhalen, Het werkje is geschreven in het jiddiesch, en daaruit vertaald door C. J. Hildesheim. Het is al weer „op leeftijd": het verscheen in 1926 bij de Wereldbibliotheek.

Je weet toch wel wat Jiddiesch is? Verreweg de meeste joden gebruiken het als volkstaal. Verscheiden woorden hebben wij eraan te danken. Het woord „roddelen" b.v. Of: gannef, bolleboos (baäl habbaith, of habbais, heerdes-huizes), mesjokke (mesjogge), mazzel, lawaai (een lawaaie is een veel misbaar maktende begrafenis, of lijkstaatsie), en zoo meer.

In deze taal nu schreef Perets, poolsche jood, (1851—1915). Als secretaris van de joodsche gemeente in Warschau heeft hij in den eersten „wereldoorlog" een massa voor zijn volk gedaan.

Het laatste hoofdstuk nu van dit boek geeft de vertelling van een leerling, een student, die straf verdiend had. Hij heette Gananja, was onderwezen geweest in de Touroh (tora, de heilige joodsche wet of overlevering), maar had zich schrikkelijk misdragen. Zijn straf was: hij moest in Goloes gaan. Goloes is: ballingschap. Hij was verbannen voor een tijd, een onbepaalden tijd, uit de gemeenschap. Zijn tora-kennis, waarop hij zoo trotsch geweest was, en die hij gebruikt had, niet om te stichten, maar om anderen, vróme Joden, te vernietigen, zou hem in éénen ontvallen: zijn geheugen raakte hij kwijt, en ineens was hij nu niet meer dan een „ngam Hoôrets" (am-Haärets), iemand, die niets weet, een volksman, een leek, een onwetende, een onontwikkeld mensch. Een leege kooi, zonder duiven; een man, zonder één woord touroh in zijn kop. De leider van de Jesjiewoo, d.w.z. van de leerschool waar rabbijnen worden opgeleid, heeft den student plechtig vervloekt; en dat beteekent álles.

Zoo gaat Gananja in goloet. „En nauwelijks heeft hij Jeruzalem verlaten — verteit Gananja verder — verdwaalt hij dadelijk in een woestijn, waar geen voedsel of water was. Maar hij verlangde zelfs niet naar brood zonder water, hij kon zich voldoende voeden met het weinige gras, dat soms in de woestijn gevonden wordt. En voortdurend verkeerde hij nu in levensgevaar, tusschen allerlei wilde dieren, slangen, en schorpioenen, zij hebben hem niets gedaan..... zij plachten met een gesis of dof gebrom hem den weg vrij te laten..... Heeft hij, Gananja, begrepen, **dat de dieren geen macht over hem hadden, omdat zijn vonnis luidde: dolen en zwerven".**

***

Tot zoover het verhaal.

Daar heb je dus een man, die onder een Kainsvonnis leeft: dolen en zwerven, En nu wordt de bek der wilde dieren „verzegeld". Ze hebben „geen macht" over hem, om hem te bijten. Het mag soms lijken, alsof elk dier, dat hem vindt, hem zal dooden, maar het zal niet gaan: hij heeft zekerheid, dat ze hem niet zullen dooden: want hij moet dolen. Geen molensteen wordt om zijn hals gedaan door een roover, die hem in het water smijt. Want hij moet dolen. Geen leeuw peuzelt hem op: want hij moet dolen. Geen slang zal hem de verzenen vermorzelen, laat staan: den kop: want hij moet dolen.

Geloof jij ook niet, dat op dit kleine stukje joodsche litteratuur de gemeene gratie-leer strandt in haar argumentatie: je existeert nog in je lichamelijke gedaante, en dus is dat genade, zij het dan algemeene? Men kan „verzegeld" zijn tegen den dag der verlossing, maar ook tegen den dag des kwaads. Als Paulus op een eiland door geen slangenbeet vergiftigd wordt, zeggen de heidenen: een gunsteling der goden. Paulus zelf echter weet: ik móet naar Rome toe, het proces moet doorgaan. Een gevangen knecht ben ik van mijn Heere en God. In de woestijn wordt Christus door de wilde gedierten gediend; dat is voor zijn geloof een eere-teeken, maar ook een bewijs van opgespaard te worden voor het kruis.

Niet alleen voor de kinderen, die thuis zijn of komen, maar ook voor wie tot zwerven en dolen veroordeeld zijn, wordt de mond der leeuwen gestopt, de giftand der slangen weerhouden, totdat hun tijd vervuld is.

Dat is wat de bijbel zegt: de geloovigen worden bewaakt en bewaard, maar de ongeloovigen ook — tot den dag der verderfenis. Existeeren is geen genade en geen vloek, doch het openhouden van de mogelijkheid voor die beide.

Soms kan een enkel woordje een mensch meer leeren dan ellenlange betoogen. Gananja moest eerst weer terecht komen, eerst weer tot berouw en inkeer; eerst toen kon hij weten, of die wilde dieren waren weerhóuden (gebonden) **alleen maar** om der wille van zijn strafexpeditie, **dan wel** óók om der wille van de daarna hem (nadat hij tot berouw gekomen was) weder verleende genade.

En zoo wijs als Gananja was, zoo'n jodenjongen, moeten jij en ik ook worden. Hij zei niet: geen been van mij is gebroken, het valt dus nog al mee — want zijn hoofd deed nog zeer van de tuchtformule, die hem in den ban gedaan had. Hij zei evenmin: ik sta onder de tucht, en nou is voor mij alles verkeken, neen — hij strekte zich uit naar de toekomst, die verzoening in haar schoot kon bergen.

En zoo moeten jij en ik. Iemand zei eens tegen me: ik heb het zoo goed, ik word er bang van. Hij wou maar zeggen: heeft de Heere voor mij de moeite van een kastijding niet over? Ben ik soms geen zoon, maar een vreemde bij Hem? De man begreep, dat existeeren geen genade is. Alleen het **geloof** overtuigt ons dat we existeeren om **te lêven.**

Hartelijken groet, je

ADOLPHUS VENATOR.

JEUGDLEVEN

Kamp voor leerlingen bij Scholen voor V.H.M.O.

Beste jongens en meisjes,

Hierbij mogen nog enkele mededeelingen volgen over de te houden kampweek D.V. van 9—14 Juli te Nunspeet.

1. Als voorloopig programma is vastgesteld een referaat van dr C. Smits te Laren, naar ik hoop jullie reeds bekend door zijn onlangs verschenen publicatie over „Het Barthianisme". Dr Smits heeft zich bereid verklaard te willen spreken over het onderwerp: „Geloovig denken in de natuurwetenschappen". Verder hoopt drs D. J. Buwalda van Kampen in te leiden over: „Socrates in het aangezicht van den dood". En eindelijk zal drs J. Bosch te Kampen spreken over „Bilderdijk en het Reveil".

2. Er zijn voor deze kampweek nog enkele plaatsen beschikbaar. De mogelijkheid voor deelname staat dus nog open. Maar dan graag zoo spoedig mogelijk opgave aan onderstaand adres.

3. Vóór 20 Juni a.s. dient ƒ 10,— vooruit gestort te worden op postrekening 338475 ten name van ds O. W. Bouwsma, Burgwal 22 te Kampen. Op de girostrook te vermelden: Kampweek 1951.

4. Na 20 Juni worden nadere mededeelingen zoo spoedig mogelijk aan alle deelnemers/sters toegezonden.

Met hartelijken groet,

Burgwal 22, Kampen. Ds O. W. BOUWSMA.

GRONINGER Brieven

Amice frater,

Ik hoorde eens iemand, die zijn wijsheid ver verheven achtte boven die van al zijn natuur- en tijdgenooten — zooals men het voorheen wel deftig zei — plechtig verklaren: zooals Paulus terecht opmerkte.....

D.w.z. hij liet zijn oordeel niet rusten op wat de apostel Paulus had gezegd, maar Paulus was het met hem eens.

Behoorde er eigenlijk posthuum dankbaar voor te zijn.

Hieraan dacht ik telkens, toen ik hoorde van de Paulusherdenking door de machtige, groote geleerde protestanten van dezen dag.

Zelden heb ik met grooteren pathos hooren spreken over Paulus dan door prof. Miskotte. De anderen waren navenant.

Welk een verheven hulde. — Hoe kon de apostel ooit denken, dat zulks zijn nagedachtenis nog eens te beurt zou vallen. En dat van zulke groote mannen.

In de vorige eeuw lazen wij van vergaderingen van moderne theologen, die met veel respect over Jezus — zooals zij het dan zeiden — konden spreken. Hij had inderdaad wel eens iets goeds gezegd. Natuurlijk waren er ook vreemde dingen, alleen verklaarbaar uit den tijd, waarin onze Heiland leefde en uit de geringe vorderingen der wetenschap van die dagen. Hij paste zich bij het armelijke volksgeloof aan. De slotsom was dan deze, dat Hij blij moest wezen met een goedkeurend knikje van den modernen groote. Alleen — wij moesten wel verstaan, dat zoo'n moderne dominé nu vrij wat verder was gekomen.

Het kon ook nog erger. Want het is gebeurd, dat op een vergadering van moderne predikanten werd opgemerkt, of men eigenlijk den Bijbel nog wel noodig had om de hoorders des Zondags — die er gemeenlijk nauwelijks waren — op te voeden, en of men niet kon volstaan met Cremers novellen.

Ik meen, dat de Paulusherdenking van dezen tijd weinig hooger staat. In elk geval weten de hooggeleerde heeren het beter dan de apostel, als zij, wat de Schrift zegt, naar zich toe trekken, tot steun voor hun wijsheid.

Het is waarlijk niet nieuw.

Ik ga nu een eeuw terug, toen de Duitsche wijsgeer Schelling zijn „Philosophie der Offenbarung" uitgaf. Die wijze werd ook toen voor een christelijk man aangezien. Hij gaf een „geestelijke" verklaring der Schrift. En hij verdeelde de geschiedenis in drie hoofddeelen: eerst was er het veelgodendom; daarna het monotheïsme van de Joden; en eindelijk kwam het weer hoogere: het christendom.

En dat christendom werd weer gedeeld in drie perioden. De eerste heette naar Petrus: het roomsch katholicisme. Het tweede kon den naam van Paulus dragen: het protestantisme. Die periode is dan thans gehuldigd. Maar men is oecumenisch reeds verder. Want de derde periode zou zijn die van Johannes, het tijdperk van de universeele wereldreligie der volmaakte menschheid, van de liefde.

Wel — wij staan daar nu immers middenin?

Nu mag ik er wel aan herinneren, dat deze wijsheid veel indruk maakte in breeden kring, niet slechts in Duitschland, maar ver daarbuiten. Want Schelling hield reeds in de jaren 1841—'44 aan de universiteit van Berlijn voorlezingen, waarvan verteld wordt, dat een bonte schaar van hoorders uit verschillende landen van Europa met groote belangstelling toeluisterde.

Wie waren daar? Kierkegaard, en Engels en Marx en Bakounine van Rusland. Daar waren toen vele „jongeren"; de jongeren heeft men in alle eeuw, wij hooren er nu immers ook van? En die zitten vol geestdrift, werpen alles graag omver, wat zij rondom zich zien, zoo ver beneden hun eigen hoogte, en willen de toekomst beheerschen. Nu — van die jongeren zijn er ook geweest, die zulks waarlijk hebben gedaan. Ik behoef slechts van Bakounine te gewagen, de Russische nihilist. Of van Engels en Marx, groote geesten, die een ontzaglijken invloed oefenden en nog oefenen.

En dan Kierkegaard, de groote man van dezen dag. Men moet ook niet vergeten, dat Hegel in zijn jonge jaren een groot vriend van Schelling was. Wij mogen dus wel zeggen, dat van uit die gehoorzaal, waar Schelling sprak, een ontzettende werking is uitgegaan voor heel de geschiedenis der menschheid. Zij het anders dan Schelling het zelf bedoelde. Maar de valsche profeet heeft gemeenlijk geen idee van den funesten invloed, dien hij met zijn leugenen oefent.

De zaak wordt nog interessanter, wanneer wij ons afvragen uit welke bron de wijsgeer Schelling zijn straks genoemde driedeeling der historie had. Oorspronkelijk is geen enkel mensch als het er op aankomt. Geen nieuws onder de zon, zegt de Schrift. Wij kunnen de geschiedenis alleen verstaan, als wij ons zelve hebben leeren kennen in het licht der Schrift. Alle dwalingen van onzen tijd zijn oud. Daar leefde nu in het laatst der elfde eeuw een hoogst gevaarlijke mysticus: Joachim von Floris. En het was deze Joachim, die in de dagen, dat Schelling leerde, weer werd gedacht. Zijn geschriften kwamen weer voor den dag.

Ook in onze dagen verschenen verschillende vertalingen van zijn werken. Zooals dit het geval is met de